Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Muistio

19.5.2020

VN/6493/2019
VN/6493/2019-TEM-14

Työ- ja elinkeinoministeriön kannanotto Turvallisuus- ja kemikaaliviraston toimintaan 2019

1. Arvio tuloksellisuudesta ja sen kehityksestä sekä asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

1.1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) valvoo ja edistää tuotteiden, palveluiden ja teollisen toiminnan turvallisuutta ja luotettavuutta. Tukesin visiona on vastuullinen, turvallinen ja kilpailukykyinen Suomi, jossa Tukes on yhteistyön rakentaja ja suunnannäyttäjä. Tukes on turvallisten toimintatapojen edistäjä ja mahdollistaja. Lainsäädäntö ja siihen liittyvä valvonta, neuvonta ja viestintä tarjoavat suojan, jonka alla yritykset, toiminnanharjoittajat ja kansalaiset toimivat vastuullisesti.

Teknisen turvallisuuden ja luotettavuuden osalta toimintavuosi oli pääosin pitkän aikavälin tavoitteiden mukaista, vaikka loppuvuoden toimintaan heijastui rahoituksen heikkeneminen. Valvontaa kohdennettiin aiempien vuosien tapaan riskiperusteisesti. Tukesin tuotevalvonta oli pääosin tavoitteiden mukaista. Markkinavalvontaa leimasi teknologian nopea kehittyminen, kansainvälinen verkkokauppa ja uudet tuotteet, mihin Tukes on pyrkinyt löytämään digitaalisia ratkaisuja.

Laitteisto- ja laitosvalvonnassa toimijoiden riskienhallinta säilyi tavoitteiden mukaisena. Tukesin mukaan prosessiteollisuuden riskienhallintamenettelyt ovat hyvällä tasolla suuronnettomuusvaarallisissa kohteissa ja toimintatavoiltaan vakavasti puutteellisten yritysten määrä on pieni. Eräiden teollisuusalojen kuten nesteytetyn maakaasun (LNG), biokaasun sekä kiertotalouden toimijoiden yleistyminen ja vahvistuminen ovat merkittävä muutos toimintaympäristössä.

Pätevyyden arviointipalvelut toteutettiin tavoitteiden mukaisesti. Vuonna 2019 Finasin toimintaan kohdistui kerran neljässä vuodessa toteutettava laaja EA:n vertaisarviointi (EA/European co-operation for accreditation) Arviointiryhmä suositti FINASin pysymistä kansainvälisissä MLA-sopimuksissa, mikä vahvistettiin vuonna 2020.

Valtionhallinnon yhteisten tavoitteiden mukaisesti Tukes jatkettiin palvelujen ja toimintaprosessien uudistamista ja digitalisointia koskevaa kehittämisohjelmaa. Virastossa oli käynnissä vuoden 2019 aikana useita palvelujen kehittämis- ja digitalisointihankkeita, joista monet olivat hallinnonrajat ylittäviä ja ns. yhden luukun mallia edistäviä hankkeita. Hallituksen kärkihankkeisiin kuuluva KemiDigi eteni hyvin ja vuonna 2019 käynnistyi kehitystyön toinen jakso. Kaikki hankkeet eivät kuitenkaan ole edennyt suunnitellussa aikataulussa eri syistä ja osassa hankkeita digitalisointi ei ole vielä ehtinyt tuottaa toivottuja säästötavoitteita, vaikka itse hanke on ollutkin onnistunut. Palvelujen sähköistämisaste on kokonaisuutena kuitenkin vielä melko alhaisella tasolla eikä sovittuja tavoitteita saavutettu.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Työ- ja elinkeinoministeriö PL 32 00023 Valtioneuvosto	Aleksanterinkatu 4	0295 16001 +358 295 16001	09 1606 2160 +358 9 1606 2160	www.tem.fi

Ilmastonmuutos haastaa myös valtion virastoja uudistukseen ja myös Tukesin toimintatapoja on tarve kehittää. Tukes on ottanut käyttöön etätyötä ja etävalvontaa ja pätevyyden todentamista tukevia käytänteitä."

Yleisesti voidaan todeta, että Tukesin toimialueiden turvallisuustilanteessa ei tapahtunut oleellisia muutoksia aiempaan verrattuna. Tukesin toiminta oli virastoa ohjaavien hallinnonalojen strategioiden mukaista ja virasto on saavuttanut pääosin tulostavoitteensa vuonna 2019. Monimuotoinen viranomaisyhteistyö paremman palvelun ja valvonnan vaikuttavuuden lisäämiseksi on Tukesin toiminnan kannalta jatkossakin keskeistä.

1.2. Toiminnallinen tehokkuus

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuudelle asetettua tavoitetta ei saavutettu. Julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus laski edelleen ollen 83% (tavoite 100 % toteuma vuonna 2018: 98 %, toteutuma vuonna 2017: 100 % ja toteuma vuonna 2016: 105 %). Finasin osalta kustannusvastaavuus oli 93% edellisen vuoden tapaan.

Valvonnan kattavuustavoitteet saavutettiin pääosin. Kemikaalivalvonnassa jäätiin melko kauas asetetuista tavoitteista ja painelaitteiden määräaikaiskyselyistä luovuttiin resurssipulan vuoksi.

Tavoiteajassa käsiteltyjen asioiden osuus oli 88 % (tavoite 90 %, toteuma 2018: 88 %), mutta käsittelyaikojen tavoiteaikojen toteutuminen vaihteli toimialoittain. Lainsäädännön edellyttämissä vastuuhenkilöiden pätevyyskokeissa siirryttiin sähköiseen järjestelmään, jolloin suoritusten käsittelyaika lyheni yhteen päivään.

Joka toinen vuosi toteutettavan asiakastyytyväisyyskyselyn tulos oli 3,90 (tavoite > 4, toteuma vuonna 2017: 4,0). FINASin asiakastyytyväisyys oli 4,3 (tavoite > 4, toteutuma vuonna 2017: 4,4).

Toimitilavuokrien määrä (1,1 M€) pysyi vuoden 2018 tasolla.

1.3. Henkilöresurssien hallinta

Tukesin taloudellinen tilanne muuttui merkittävästi vuoden 2019 aikana. Taloudellisen tilanteen parantamiseksi virasto ei jatkanut määräaikaisia työsuhteita. Henkilötyövuosien määrä oli 259 henkilötyövuotta, mikä merkitsee 5 henkilötyövuoden lisäystä vuodesta 2018, mistä pääosin johtuu viraston taloudellisen tilan heikkeneminen.

Koulutuspäiviä vuonna 2019 kertyi 6,3 / htv (vuonna 2018: 5,9 / htv)

Henkilöstön työtyytyväisyyttä selvitettiin VMBaro-työtyytyväisyys-kyselyllä. Kokonaisindeksi oli 3,5 (tavoite 3,5, toteutuma vuonna 2018: 3,5).

2. Käytettyjen tuloksellisuuden raportoinnin perusteiden asianmukaisuus ohjauksen ja tulosvastuun kannalta sekä ministeriön kanta kehittämistarpeisiin

Tilinpäätös sisältää tietoa Tukesin toiminnasta ja antaa ministeriölle riittävät tiedot tulosohjauksen kannalta.

Valtiontalouden tarkastusvirastolla (VTV) ei ollut tilintarkastuskertomuksessaan olennaista huomautettavaa Tukesin toiminnasta. VTV totesi, että TUKES on noudattanut talousarviota ja sitä koskevia keskeisiä säännöksiä.

3. Toimenpiteet, joihin viraston on ryhdyttävä tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Tukesin toimintaa on vuoden 2011 alusta lähtien ohjattu kuuden ministeriön (työ- ja elinkeinoministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, ympäristöministeriö, sisäministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, liikenne- ja viestintäministeriö) moniohjauksessa.

Tukesin tulee kiinnittää erityistä huomiota talouteensa. Tulossopimuksessa arvioitu henkilöstötyövuosimäärä on ainoastaan arvio eikä virastolle ole asetettu mitään henkilöstökehystä vaan virastojen tulee toimia määrärahojensa puitteissa. Henkilöstömenot kasvoivat vuonna 2019 noin 1,3 miljoonalla eurolla.

Viraston tulee arvioida projektin- ja salkunhallintaansa resurssiensa pohjalta.

Palveluiden digitalisointi- ja tietojärjestelmähankkeita ei ole pystytty toteuttamaan suunnitellussa aikataulussa. Hankkeiden toteutumista tulee seurata huolella, koska ne ovat osa laajempaa valtionhallinnon kehitystyötä ja tärkeitä Suomen kilpailukyvyn kannalta.

Tukesin tulee parantaa maksullisen toiminnan kustannusvastaavuutta, joka on kolmen vuoden aikana laskenut yli 20 %.

Tukesin tulee muistaa, että viraston tehtäväalan kehittämistä koskeva valmistelu kuluu asianmukaisille ministeriöille.

4. Toimenpiteet, joihin ministeriö ryhtyy tilinpäätöksen johdosta ja tuloksellisuuden parantamiseksi

Ministeriö seuraa Tukesin taloudellisen tilanteen kehittymistä ja kiinnittää huomiota Tukesin hallinnolliseen ja tulosohjaukseen liittyvään tiedonkulkuun.

Ministeriö seuraa Tukesin digitalisaatiohankkeiden etenemistä.

Ministeriö, yhdessä Tukesin tulosohjauksen yhteistyöryhmän kanssa tulee kiinnittämään edelleen erityistä huomiota Tukesille mahdollisesti esitettävien uusien tehtävien arviointiin ja niihin liittyvien resurssien riittävään turvaamiseen sekä valvonnan riskiperusteisuuden kehittämiseen.

Antti Neimala
ylijohtaja

Eeva-Liisa Koltta-Sarkanen
kaupallinen neuvos

Jakelu TEM KOY Taloussuunnittelu, Anu Jänkälä

Tiedoksi Tukesin tulosohjauksen yhteistyöryhmä